

राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराजांच्या विचारांची सद्यस्थितीतील प्रासंगिकता

डॉ. प्रेरणा दिलीप दीक्षित
समाजशास्त्र विभाग, सहायक प्राध्यापक
वैद्यनाथ महाविद्यालय, परळी वैजनाथ
preranadixit9@gmail.com

गोषवारा -

आधुनिक काळातील महान संत म्हणून राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराजांकडे पाहिले जाते. ज्यांनी मध्ययुगीन काळातील संतांच्या मानवतावादी विचारांचा वारसा आधुनिक काळामध्ये पुढे नेण्याचे कार्य केले. त्यांच्या जीवन कार्याची ओळख तसेच समाजाला दिलेले अनमोल विचार, मार्गदर्शन आणि त्यांच्या विचारांची सद्यस्थितीतील प्रासंगिकता अभ्यासण्याच्या उद्देशाने हे संशोधन कार्य करण्यात येणार आहे. संशोधनाला वस्तुनिष्ठता प्राप्त व्हावी म्हणून दुय्यम स्रोतांचा तथ्य संकलनासाठी वापर करण्यात येणार आहे. महाराजांचे विचार म्हणजे आजच्या काळाची गरज होय. आपल्या संपूर्ण आयुष्यात त्यांनी मानवतेचा सल्ला संबंध जगाला दिला. भजनातून शिक्षणाचे महत्त्व, आई-वडिलांची सेवा, माणसा-माणसात एकोपा, सहकार्य, ग्रामोन्नती, विश्वबंधुत्व अशी शिकवण देऊन वैचारिक क्रांती त्यांनी जनमानसात घडवली. कित्येक परिषदा, संम्मेलन, चळवळी त्यांनी आपल्या विचारांनी, भजनांनी गाजवल्या. इंग्रजांविरुद्ध केलेल्या कार्यासाठी त्यांचे कौतुक प.ज.नेहरू, महात्मा गांधी, डॉ.राजेंद्र प्रसाद अशा महान पुरुषांनी केले. आज समाज शिक्षित होत आहे, पण कुठे तरी माणूसच हरवत जात आहे. जाती व धर्मात विभागला जात आहे. आजही अंधश्रद्धा, अस्पृश्यता, स्त्री-पुरुष असमानता, बालविवाह अशा प्रकारांना संपूर्णपणे आळा बसू शकला नाही. ही परिस्थिती बदलवायची असेल, तर अशा या महान व्यक्तिमत्त्वाचे विचार देशाने आचरणात

आणणे आवश्यक आहे. याच सुविचाराने संशोधिकेने या शोधनिबंधाच्या माध्यमातून तुकडोर्जीचे विचार समाजापर्यंत आणण्याचा प्रामाणिक प्रयत्न केलेला आहे.

मुख्य शब्द - संत, जीवन-परिचय, विचार, सद्यस्थिती, प्रासंगिकता

